

**นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด
และการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น***
**Communication Innovation for Immunizing Vulnerable
Youth Against Problems with Drugs and Unplanned
Pregnancy in Khon Kaen Province**

พระครูปลัดสุวิทย์ จุนทรบุโ, พระครูสังฆรักษ์ทวี อภโย, พระปลัดวสันต์ ธีรวโร, อัครเดช นิละโยธิน,
แสงอาทิตย์ ไทยมิตร และสุรศักดิ์ อุดมืองเพี้ย
Phrakrupalud Surawut Chandhadhammo, Phrakru Sangkarakthawee Aphayo,
Phrapalad Wasan Thirawaro, Akkaradet Neerayothin, Saengatit Thaimit
and Surasak Audmuangpiea
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
Yanasangvorn Research Institute, Mahamakut Buddhist University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: surawutsung@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษานวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น 2) วิเคราะห์นวัตกรรมการสื่อสาร 3) พัฒนานวัตกรรมการสื่อสาร และ 4) จัดทำคู่มือนวัตกรรมการสื่อสาร เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mix Methods Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการคำนวณตามสมการการสุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่นซึ่งมี 4 ประการ คือ 1) ด้านผู้ส่งสาร (Sender) 2) ด้านสาร (Message)

*ได้รับบทความ: 23 พฤศจิกายน 2565; แก้ไขบทความ: 29 มีนาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 31 มีนาคม 2566
Received: November 23, 2022; Revised: March 29, 2023; Accepted: March 31, 2023

3) ด้านผู้รับสาร (Receiver) และ 4) ด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Channel or Media)

2. นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น 1) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เฟซบุ๊ก ไลน์ แอปพลิเคชันต่างๆ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้ความรู้ 2) ศูนย์ฝึกอาชีพและจัดกิจกรรมในชุมชน 3) มีข้อมูลข่าวสารให้มากกว่าเดิม มีการจัดอบรมกับเยาวชนให้มากขึ้น 4) ฝึกอบรมสติ สมาธิ และ 5) มีผู้เยี่ยมประจำหมู่บ้าน

3. รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมของรูปแบบก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คู่มือการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันกับปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น

คำสำคัญ: นวัตกรรมสื่อสาร; สร้างภูมิคุ้มกัน; เยาวชนกลุ่มเปราะบาง

Abstract

The purposes of this research were; 1) to study communication innovation to build immunity problems with drugs and unavailability of vulnerable youth in Khon Kaen province, 2) to analyze communication innovation, 3) to develop communication innovation and 4) to publish the handbook of communication innovation. This research was the mixed methods research integrating quantitative and qualitative research. For quantitative research, the sample group of this research defining the sample size by calculating random sampling formula for unknown population was 100 teenagers with systematic random sampling from 13-18-year-old teenagers with drugs and unavailability living in Khon Kaen province. The quantitative research tool was the questionnaire. The group sampling method was purposive sampling. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation and one sample T-test.

The research result was found that:

1. There were 4 elements of communication innovation to build immunity problems with drugs and unavailability of vulnerable youth. There are sender, message, receiver, and channel or media.

2. Communication innovation to build immunity problems with drugs and unavailability of vulnerable youth in Khon Kaen province was; 1) modern technology use

such as Facebook, Line, and applications with knowledge resource access, 2) career training center and community activities, 3) much more technology information and youth training projects, 4) mindfulness practicing, and 5) the sentry box in front of the village.

3. Forms of communication to build immunity problems with drugs and unavailability of vulnerable youth in Khon Kaen province was overall statistically significant at the .05 level in pre-test and post-test.

4. The handbook of communication to build immunity problems with drugs and unavailability of vulnerable youth in Khon Kaen was published.

Keywords: Communication innovation; Immunity; unavailability

1. บทนำ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (อังกฤษ: United Nations Convention on the Rights of the Child: CRC, UNCRC) เป็นสนธิสัญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนซึ่งกำหนดสิทธิในทางพลเมืองของเด็ก โดยนิยามว่า เด็ก เยาวชน คือ มนุษย์คนใดๆ ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้กำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก และเยาวชนว่า เด็กทุกคนมีสิทธิเรียนรู้และได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกกีดกันเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคมทรัพย์สินกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ ไม่ว่าจะของเด็กหรือของครอบครัว เพื่อให้อยู่ร่วมสังคมได้อย่างปกติชน (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ, 2550) ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนที่พิการทั้งทางร่างกาย สมอง และจิตใจ ก็มีสิทธิที่จะได้รับการรักษาพิเศษ อันหมายถึงการดูแลรักษาและการศึกษาที่เหมาะสม

กับสถานะของเด็ก และในกรณี เด็กไม่มีครอบครัว หรือมาจากครอบครัวที่ยากจนก็จะได้รับความช่วยเหลือ เป็นพิเศษจากรัฐหรือองค์กรต่างๆ มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่จัดให้เปล่าอย่างน้อยในระดับประถมศึกษา โดยมีโอกาสได้รับความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินจากการเล่น และรื่นเริงพร้อมกันไปด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมและเติบโตเป็นสมาชิกผู้ยังประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนการแนะแนวทางชีวิต ซึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้รับผิดชอบ ก่อนบุคคลอื่น แต่ในปัจจุบันประชาชนต้องเผชิญกับภัยทางสังคมนานาชนิด เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยจากมนุษย์ด้วยกัน ภัยจากการโกง ภัยจากการเอารัดเอาเปรียบ ความเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ประโยชน์ พวกพ้อง โรคภัยไข้เจ็บ ยาบ้า เอดส์ ความยากจน ความอ่อนแอทางด้านภูมิปัญญา และภัยจากความรุนแรงต่างๆ โดยเฉพาะภัยที่เกิดแก่เด็กและเยาวชน ตามสถิติของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความห่วงใยเยาวชนไทยว่ามีกลุ่มเปราะบาง 1.3 ล้านคน หลุดจากระบบการศึกษา ไร้งานทำ

เสียงซึ่มเศร้าสูง 44% หรือมีประมาณ 3 ล้านกว่าคนจากเยาวชนทั้งหมดประมาณ 8 ล้านคน และมีอัตราป่วยเป็นโรคนี้ร้อยละ 18 นอกจากนี้ประเด็นการติดเชื้อเอชไอวี (HIV) เอดส์ (AIDS) การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน และการติดสารเสพติดท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพยังเป็นปัจจัยเสี่ยงลำดับต้นๆ ของเยาวชนไทยด้วย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2560)

เยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่นมีหลากหลายกลุ่มที่เผชิญความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็วและทุกด้าน โดยเฉพาะกลุ่มติดยาเสพติด และท้องไม่พร้อมและไม่มีคุณภาพ เป็นกลุ่มเปราะบางที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วจากการพัฒนาสังคมเมืองและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผันผวน ชับซ้อน หลากหลายทิศทางของเมืองและเทคโนโลยีไม่ทันท่วงที ทำให้เกิดเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความเปราะบางทางสังคม และจำเป็นต้องได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ทันท่วงทีต่อความเติบโตของสังคมเมืองที่กำลังรุกเข้าวิถีชีวิตให้คนชนบทเดิมกลายเป็นวิถีคนเมืองในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของจังหวัดด้าน 1) เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ด้วยความผาสุก 2) พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของครม. คือ เป้าประสงค์รวมข้อ 3) ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างความมั่นคงทางสังคมและดำเนินตามประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญของจังหวัดในข้อ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต (จังหวัดขอนแก่น, 2558)

จากการทบทวนงานวิจัยข้อมูลจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ในปี 2017 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15-24 ปีที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ไม่ได้อยู่ในระบบแรงงาน จำนวน 1 ล้าน 3 แสนคน ในจำนวนนี้เกือบ 8 แสนคนเป็นผู้หญิง ขณะที่องค์การยูนิเซฟระบุว่า กลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15-17 ปี เป็นกลุ่มที่ประสบกับความยากจนหลายมิติในระดับที่รุนแรงที่สุด กว่า 51.06% เป็นวัยที่หลุดจากระบบการศึกษา (สำนักงานประกันสังคม สำนักงานเงินสมทบ, 2561) และเมื่อจัดระดับความรุนแรงของค่าความยากจนหลายมิติของกลุ่มเด็กเยาวชนกลุ่มเปราะบาง เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพซ่อนอยู่ในตัว มีความเข้มแข็งอยู่ภายในและมีเสียงสะท้อนของกลุ่มเยาวชนผู้เปราะบาง เมื่อร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพและให้โอกาสจากการสังเกตพฤติกรรมได้แสดงทัศนะอันเป็นเสียงสะท้อนให้เห็นมิติที่จะเร่งแก้ไขและพัฒนาได้ว่า “การร่วมกิจกรรมจะเป็นเวทีที่ช่วยเปิดพื้นที่ให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางได้แสดงออกถึงสิ่งที่อยากพูด อยากได้ที่ยืนในสังคมไม่เหยียดหยาม ยอมรับและให้โอกาสที่แท้จริงทั้งการได้กลับเข้าไปในระบบการศึกษาหรือการทำงาน เพื่อให้สามารถที่จะพึ่งพิงดูแลตัวเองและช่วยเหลือเพื่อนๆ ที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกันได้” และจากผลการศึกษาของศูนย์วิจัยและพัฒนา

ระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษา กลุ่มเปราะบางในชุมชนในโครงการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อนำข้อมูล และความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์และ ออกแบบการทำงานเพื่อเจาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีความเสี่ยง แล้วหาทางแก้ปัญหาและบรรเทาความรุนแรงของปัญหาในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มาเป็น แนวคิดพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้และแก้ปัญหาที่อง ไม่พร้อมและไม่มีความรู้ที่จะแก้ไขปัญหาใน แนวทางเดียวกัน ทั้งนี้สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำ ประเทศไทย (UNFPA) และศูนย์วิจัยและพัฒนา ด้านเด็กและเยาวชน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในประเด็น “เสียงเล็กๆ จากเด็กถูกทะเล” เพื่อหาแนวทางพาเด็ก และเยาวชนให้หลุดพ้นภาวะเปราะบาง ซึ่งมีเครือข่าย เด็ก เยาวชนที่เผชิญภาวะเปราะบาง เข้าร่วมรับฟัง และแสดงทิศทางในคำตอบที่จะเป็นทางออกที่ เป็นกระบวนการ เป็นการตอบรับเชิงพฤติกรรมที่ จะก่อและริเริ่มแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันทาง สังคมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางได้และจะขยายผล ในแนวทางนี้ในอนาคตทุกภาคส่วน (สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2560)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่ม เปราะบางในจังหวัดขอนแก่น โดยเฉพาะเยาวชน

กลุ่มเปราะบางในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ เนื่องจาก เป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากร และมีความเสี่ยงในการที่จะนำไปสู่ปัญหาเสพติด และการท้องไม่พร้อมของเด็กและเยาวชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานวัตกรรมสื่อสาร เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้อง ไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัด ขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์นวัตกรรมสื่อสาร เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้อง ไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัด ขอนแก่น
3. เพื่อพัฒนานวัตกรรมสื่อสาร เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้อง ไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัด ขอนแก่น
4. เพื่อจัดทำคู่มือนวัตกรรมสื่อสาร เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้อง ไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัด ขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน วิธี (Mixed Method Research) ทั้งการวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เยาวชนกลุ่ม

เปราะบางที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามสมการการสุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ Khazanie (1996, p. 483) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) คือ 3 คน เว้น 1 คน ทำแบบนี้จนกว่าจะครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จากเยาวชนกลุ่มเปราะบางทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อเสนอแนะกับเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ที่ติดยาเสพติดและท้องไม่พร้อม จำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวบรวมข้อมูลที่ได้และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

1. นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ด้านผู้ส่งสาร (Sender) เยาวชนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่

พร้อมกันเพื่อน ด้านสาร (Message) ศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมให้กับครอบครัว ชุมชน และสังคม ด้านผู้รับสาร (Receiver) ส่วนใหญ่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมกับทางโรงเรียน ด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Channel or Media) ส่วนใหญ่ใช้ Facebook ในการปรึกษาเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมกับเพื่อน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน กาย จิต สังคม และหลักธรรมทางพุทธธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน รวมถึงความคิดเห็นสิ่งที่ควรมีในคู่มือนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล มีการจัดสัมมนา ด้านสาร (Message) ด้านผู้รับสาร (Receiver) 2) มีการประเมินผล มีการบรรยาย คุณสมบัติของผู้ใช้รูปแบบ วัตถุประสงค์ ด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Channel or Media) การจัดกิจกรรม มีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้านผู้ส่งสาร (Sender) และการแบ่งกลุ่ม

2. ผลเปรียบเทียบรูปแบบการใช้ นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังการทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการใช้นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังการทดลองทดลอง โดยใช้สถิติ Pair t-test

ลำดับ	ข้อความ	p	แปลผล
1	ภาพรวมของทุกด้าน	.043	แตกต่าง
2	ด้านผู้ส่งสาร (Sender)	.005	แตกต่าง
3	ด้านสาร (Message)	.415	ไม่แตกต่าง
4	ด้านผู้รับสาร (Receiver)	.184	ไม่แตกต่าง
5	ด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ(Channel or Media)	.354	ไม่แตกต่าง

ผลการทดสอบภาพรวม ประกอบด้วย ด้านผู้ส่งสาร ด้านสาร ด้านผู้รับสาร และด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อของรูปแบบการใช้นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่นก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เยาวชนในชุมชน ความคิดเห็นของผู้แทนเยาวชนกลุ่มเปราะบางที่ติดยาเสพติดและท้องไม่พร้อมเกี่ยวกับนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่นพบว่า เด็กและเยาวชนอยากให้ผู้ใหญ่เข้าใจเขา และให้การอบรมสั่งสอนตักเตือนมากกว่าการดุด่า เพราะจะทำให้เกิดพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่ยอมทำตาม

4. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพสนทนากลุ่มความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและเยาวชนและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำทางศาสนาพุทธเกี่ยวกับนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น พบว่า สิ่งที่มีความคิดเห็นตรงกันคือ ควรเอาใจใส่เด็กให้มากโดยเฉพาะการให้การเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนต้องให้ความรักความเข้าใจใน และพร้อมที่จะเรียนรู้ไปกับเขาในการสอดส่องดูแลอย่างนุ่มนวลในการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนไปในตัว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเขตอำเภอชุมแพ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเยาวชนกลุ่มเปราะบาง ผลการวิจัยมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ได้พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็น จึงนำประเด็นเหล่านั้นมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น เยาวชนส่วนใหญ่ มีการเสริมสร้างอย่างต่อเนื่องด้านผู้ส่งสาร ด้านสาร ด้านผู้รับสาร และด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Channel or Media) ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาต พุกสวัสดิ์ และภาณุฤทธิ์ สารสมบัติ (2563, หน้า 1-22) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน 30 โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรปราการในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา พบว่า มีการเสริมสร้างอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ด้านรูปแบบและการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และด้านกระบวนการวางแผนกิจกรรม

2. เยาวชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนในภาพ รวมทั้งด้านกาย จิต สังคม และด้านหลักธรรมทางพุทธธรรม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชนทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ (2561, หน้า 814-827) เรื่องพุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน พบว่า เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) พัฒนากายให้เป็นสุข 2) พัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมอย่างมีสุข 3) พัฒนาจิตใจเข้าถึงความสุข ด้านใน และ 4) พัฒนาปัญญาโดยใช้ความสุขทำสิ่งที่สร้างสรรค์

3. การจัดทำคู่มือวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ควรมียุทธศาสตร์ ประกอบ ดังนี้ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คุณสมบัติของผู้ใช้รูปแบบด้านผู้ส่งสาร (Sender) ด้านสาร (Message) ด้านผู้รับสาร (Receiver) ด้านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ (Channel or Media) การจัดกิจกรรม มีการแบ่งกลุ่ม มีการจัดสัมมนา มีการบรรยาย มีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย และมีการประเมินผล สอดคล้องกับนิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย (2547) ได้สรุปองค์ประกอบของคู่มือที่ดีควรประกอบด้วย เนื้อหาที่เกี่ยวกับ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผน 3) การดำเนินงานตามแผน และ 4) การประเมินผล อีกทั้งมีตัวอย่าง แบบฟอร์มต่างๆ ทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ และพิศุจน์ มีไพล่ (2549) ได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือไว้ดังนี้ 1) นำเสนอรายละเอียดต่างๆ ไว้ตามลำดับ 2) เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ มีแผนภาพประกอบการอธิบาย และ 3) มีการทดลองนำไปปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดทักษะและเข้าใจอย่างยั่งยืน

4. ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการใช้วัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่ม

เปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังการทดลอง พบว่า ในภาพรวมของรูปแบบการใช้นวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระกันตพัฒน์ สุภทโท (เจริญจรสวาสน์) (2560) เรื่องการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับจุฑาทิพย์ เคาระห์ดี (2551) เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนที่ใช้วัตรกรรมสื่อประสม เรื่องหลักธรรมและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับนวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เฟซบุ๊ก ไลน์ แอปพลิเคชันต่างๆ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้ความรู้ อยากให้มีศูนย์ฝึกอาชีพและจัดกิจกรรมในชุมชน อยากมีข้อมูลข่าวสารให้มากกว่าเดิม มีการจัดอบรมกับเยาวชนให้มากขึ้นยกกรณีตัวอย่างคนที่ติดยาเสพติดต้องการการให้เกียรติยกย่อง ฝึกอบรม ฝึกสติ สมาชิกอยากมีตู้ยามประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของขวัญฤดี ฮวดหุ่น (2560, หน้า 75-88) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจุบันการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในทุกสาขาวิชาชีพ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจต่างๆ สมฤทธิ์ผล

โดยใช้การสื่อสารหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มใหญ่ การสื่อสารภายในองค์กรหรือการสื่อสารมวลชน สังคมปัจจุบันนี้เทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันต่างๆ ได้เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทในชีวิตประจำวันเรามากขึ้นในเรื่องการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานสูงสุด สะดวกและรวดเร็ว นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ถือได้ว่าเป็นการตอบโจทย์ความต้องการในเรื่องการติดต่อสื่อสารและอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องและขัดแย้งกับแนวคิดดังกล่าว คือ “....การสร้างนวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชน ควรมีลักษณะควรมีการบูรณาการจัดการปัญหาร่วมกันทุกภาคส่วน เริ่มต้นจากสังคมย่อยคือครอบครัว จนไปถึงสังคมประเทศ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีบทบาทกับการสร้างนวัตกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางต้องมีทุกภาคส่วน ทุกสังคม ร่วมกันบูรณาการจัดการปัญหาให้เป็นวาระแห่งชาติเพื่อสังคมที่เข้มแข็งต่อไป...”

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การใช้วัตรกรรมสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่ม

เปราะบางในจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจะต้องมีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนการใช้งานวัดกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อม และส่งเสริมให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยมีกิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักหลักพุทธธรรมไว้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน และแผนปฏิบัติการเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับเด็กและเยาวชนต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชน อยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่า ด้านกาย ด้านจิต ด้านสังคม และด้านหลักธรรม สามารถนำไปกำหนดเป็นทิศทางเจตนโยบายในการสร้างนวัตกรรมกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและท้องไม่พร้อมของเด็กและเยาวชนในระดับชาติต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาข้อปฏิบัติที่ดีในการใช้นวัตกรรมกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

2.2 ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการนำนวัตกรรมกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางเพื่อแก้ปัญหาชีวิตเด็กและเยาวชน

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กและเยาวชนต่อการ

กระทำความผิดทางสังคม

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

เยาวชนกลุ่มเปราะบาง มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ติ๊กต็อก แอปพลิเคชันต่างๆ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้ความรู้ที่ทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานวัตกรรม การสื่อสารให้กับเด็กและเยาวชน และยังพบว่าเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางมีความสนใจในการใช้นวัตกรรมสื่อสารที่เป็นเทคโนโลยีออนไลน์มากกว่าการใช้การสื่อสารแบบธรรมดา และยังกว่านั้นยังได้แอปพลิเคชันที่เป็นหลักการทางพระพุทธศาสนา

จากการศึกษานวัตกรรมกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัญหา ยาเสพติดและการท้องไม่พร้อมของเยาวชนกลุ่มเปราะบางในจังหวัดขอนแก่น ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางและการปฏิบัติเพื่อให้เยาวชนกลุ่มเปราะบาง ได้กล้าพูดกล้าแสดงออก รวมไปถึงกล้าที่จะขอคำปรึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเรื่อง ยาเสพติดและท้องไม่พร้อมให้กับตนเองนั้นต้องอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยกล่าวคือ แอปพลิเคชันในแอปพลิเคชันดังกล่าวจะมีรูปแบบแนวทาง การปฏิบัติโดยใช้หลักศีลและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นฐาน ผลลัพธ์ที่ได้คือสามารถทำให้เยาวชนกลุ่มเปราะบางมีภูมิคุ้มกันเรื่องยาเสพติดและท้องไม่พร้อมรวมไปถึงสามารถป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ห่างไกล ยาเสพติดและท้องไม่พร้อมได้ รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญฤดี ฮวดหุ่น. (2560). อิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน. *วารสารศิลปการจัดการ*, 1(2), 75-88.
- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ. (2561). พุทธนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(3), 814-827.
- จังหวัดขอนแก่น. (2558). *วิสัยทัศน์จังหวัดขอนแก่น*. เข้าถึงได้จาก <https://bit.ly/40D7J9T>
- จุฑาทิพย์ เคราะห์ดี. (2551). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้นวัตกรรมสื่อประสม เรื่องหลักธรรมและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/258006>
- ณิชาภา เจริญรุ่งเรืองชัย. (2547). *คู่มือการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนคอนนิมพลีพิทยาคม*. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- พระกัณตพัฒน์ สุภทโท (เจริญจรสวาสน์). (2560). *การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เขตคลองเตย สังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิศุจน์ มีโปโล. (2549). *คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสตอรี่ไลน์ สำหรับครูในโรงเรียน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2560). *เสียงเล็กๆ จากเด็กถูกทะเล*. กรุงเทพฯ: UNFPA Thailand.
- สำนักงานประกันสังคม สำนักงานเงินสมทบ. (2561). *ข้อมูลแรงงานต่างชาติ จำแนกตามสัญชาติ ปี 2557-2560 (รายเดือน)*. นนทบุรี: สำนักงานประกันสังคม.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ. (2550). *อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- อภิชาต พุกสวัสดิ์ และภาณุฤทธิ์ สารสมบัติ. (2563). การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน 30 โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสมุทรปราการในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 13(2), 1-22.
- Khazanie, R. (1996). *Statistics in a World of Applications*. (4th ed). New York: Harper Collins College Publishers.